

Nazwisko Jeromin

Nazwiska bohaterów powieści, jak sędzę, nie są przypadkowe i zawsze kryją w sobie jakiś sens. Wiechert wybrał Jerominów również nie przypadkowo, było to bowiem nazwisko dosyć popularne na południowych Mazurach, a jednocześnie tak ładnie, „dźwięcznie“ kojarzące się z tą krainą.

Badacze polskich nazwisk nie mają wątpliwości skąd pochodzi to nazwisko. Wykształciło się ono od imienia Hieronim (Hieronimek). To imię greckiego pochodzenia oznaczające „noszący święte imię“ (jak bardzo pasuje ono Jonsowi) znane było w Polsce od XII wieku, wkrótce pojawiły się jego odmiany staropolskie typu Jeromin.

W XV w. Jerominowie występowali na Mazowszu, a stąd już tylko jeden krok na Mazury. Na Mazurach Jerominów było wielu, nie sposób nawet przyjmować ich pokrewieństwo, prawie tak jak dzisiejszych Kowalskich. Spotykamy ich w starostwie piskim, ryńskim i leckim (giżyckim). Pozwolę sobie na kilka uwag na temat Jerominów w tych dwóch ostatnich starostwach.

Pierwszym Jerominem, o którym wspominają źródła był karczmarz z Wierzbina koło Orzysza. Było to w roku 1510. W sumie wynotowałem ze źródeł 22 wzmianki o Jerominach, przy tym niekiedy była to jeszcze łacińska forma nazwiska Hieronimus (Orzysz, Chmielewo), a niekiedy z dodatkowymi końcówkami jak Jeronimin, Jeromina oraz Jerominum. Ostatecznie jednak zawsze zwyciężała forma Jeromin, jak pokazuje to przykład rodziny z Chmielewa: najpierw w 1568 r. Hieronimus, potem w 1631 r. Michał Jeromin.

Czasami właściwie trudno zorientować się czy Jeromin to imię, czy już nazwisko. Weźmy przykładowo Jeromina Dudę, z pozoru wydaje się oczywiste, że Duda to nazwisko (ewentualnie przezwisko), a

Jeromin to imię. Sięgnijmy jednak po kolejny przykład, mianowicie Jeromina Niedbały, którego spotykamy w Konopkach koło Miłek w 1579 r. i 21 lat później. Otóż co się okazało, jego potomkowie przejęli po nim nazwisko Jeromin (Nikolay Jeromin w 1624 r), natomiast „Niedbala“ było to tylko przezwisko tego jednego Jeromina. Wobec tego również w przypadku Jeromina Dudy można domniemywać, że dziedzicznym nazwiskiem był człon Jeromin, a Duda stanowiło przezwisko tegoż Jeromina (w źródłach brak danych o jego potomkach). Dodatkowym argumentem przemawiającym za tym jest fakt, że we wszystkich pozostałych przypadkach Jeromin występuje jako dziedziczne określenie danej rodziny, czyli nazwisko. Niekiedy występował samotnie człon Jeromin bądź z określeniem funkcji, zawodu jaki pełnił np. Woyt, Krüger. Zawsze jednak potem ich potomkowie mają imię – porównajmy przykładowo Jeromina Woyta i Jarka Jeromina w Staświnach.

Poznaliśmy już Jeromina karczmarza, warto odnotować Jerominów sołtysów. Na terenie tych dwóch starostw dziedziczną funkcję sołtysa sprawowali Jerominowie w Kapie, Rydzewie i Staświnach (od 1579 do 1715 r.).

Na zakończenie już ostatnia uwaga, tym razem bardzo bliska miejscem i czasem do Jerominów Wiecherta. Otóż Jerzy Antoniewicz, ceniony archeolog, badacz terytorium pruskiego, poszukując tzw. „bab kamiennych“ jedną z nich odnalazł w Wejsunach na polu R. Jerumina (Jeromina). Dla wyjaśnienia: baby kamienne to posągi kamienne przedstawiające ludzką postać najpewniej pruskiego pochodzenia. Jak opowiadał R. Jerumin posąg owej baby kamiennej ustawili przy drodze do Wejsun Jan Wielk (teść Jerumina) i jego sąsiad Sadowski około 1872 r., bo przeszkadzał w oraniu. Miał być przerobiony na nagrobek, ale ocalał dzięki „pogańskiej twarzy.

BORUSSIA 09 / 1994

Nazwisko Jeromin

Wówczas nauczyciel namówił ich, aby postawili go przy drodze. Historię tę R. Jerumin znał z opowieści swojego dziadka. A. Jerumina (ur. 1864 r.). Posąg został zdeformowany około 1886 r. przez pijanego leśniczego, który go „postrzelił“.

Grzegorz Białuński

GRZEGORZ BIAŁUŃSKI, historyk, mieszka w Giżycku.